

11.10.2010

Dnro

Opetus – ja kulttuuriministeriö (johanna.klemettinen@minedu.fi)
Tilastokeskus (hannele.sauli@tilastokeskus.fi)

VIITE Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman lausuntopyyntö
30.8.2010

ASIA LAUSUNTO LASTEN HYVINVOINNIN KANSALLISET INDIKAATTORIT –
HANKKEEN RAPORTTILUONNOKSESTA

Kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallinin 2.3.2009 asettaman työryhmän tarkoituksena oli laatia säännöllisesti seurattavat lasten hyvinvoinnin indikaattorit, jotta kokonaisuus palvelee YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen seurantaa, palvelee hallituksen tarvetta seurata lasten hyvinvoinnin kehitykselle asetettujen tavoitteiden toteutumista, hyödyttää ja tukee kuntien lasten hyvinvoinnin seurantaa, ottaa huomioon parhaan kansainvälisen kehitystyön alalla, ratkaisee indikaattorityön jatkuvuuteen ja ylläpitoon liittyvät kysymykset, sekä arvioi tilastoviranomaisten yhteistyön tarpeet esimerkiksi rekistereiden käyttämisestä. Lausuntopyynnössä Suomen Akatemialta toivotaan vastauksia viiteen eri kohtaan. Tutkimusrahoittajana sekä tutkimus- ja tiedepolitiikan asiantuntijaorganisaationa Akatemia haluaa painottaa näkemyksensä indikaattorihankkeen tutkimus- ja tiedepolitiikkaa koskeviin kohtiin.

Akatemia pitää erittäin tärkeänä lapsi- ja nuorisopolitiikassa noudatettavaa periaatetta tietoon perustuvasta päätöksenteosta. Indikaattorihankkeen lähtökohtana ollut YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen parempi kansallinen seuranta on tärkeä poliittiselle päätöksentekojärjestelmälle, mutta samanaikaisesti indikaattoreiden käytettävyys ja edellytykset muussa tutkimustoiminnassa tulee turvata. Työryhmä onkin tiedostanut, että indikaattorien perustietojen keruun on täytettävä tieteelliselle tiedonhankinnalle asetetut kriteerit. Tähän sisältyy myös indikaattorien päivittämismahdollisuus tulevaisuudessa. Työryhmä on hankkeen aikana ansiokkaasti pohtinut hyvinvoinnin käsitteen muuttumista ajassa sekä toisaalta tiedostanut mittaamisen vaikeuden ja suhteellisuuden.

Akatemia katsoo, että indikaattorien ehdotettu jaottelu kuuteen ulottuvuuteen on sinänsä riittävä kattamaan työryhmän toimeksiantoon sisältyvät tietotarpeet. Toisaalta eri ulottuvuuksien sisällä yksittäisten indikaattorien jaottelu avain-,

11.10.2010

Dnro

hälytys-, tavoite- ja kuvaaviin indikaattoreihin on epäselvä ja vajavainen. Jatkokehittelyssä tulisi ottaa huomioon, etteivät eri indikaattoriulottuvuuksien yksittäiset indikaattorit painotu kovin epätasaisesti. Esimerkiksi nykyisessä versiossa ”terveys ja hyvinvointi” -ulottuvuus painottuu hälytysindikaattoreihin, mutta ”materiaalinen elintaso” -ulottuvuus taas avainindikaattoreihin. Indikaattoreita on jaettu myös subjektiivisiin ja objektiivisiin indikaattoreihin. Ajatus on periaatteessa kannatettava, mutta nykyisessä versiossa subjektiivisia indikaattoreita on varsin vähän.

Parhailleen European Science Foudation arvioi Forward Look aloitetta "Ensuring Child Well-Being in a Changing Europe: Improving Indicators in Social Reporting". Esitetyissä arvioissa on todettu, että indikaattoreiden kehittäminen on tarpeellista, mutta niiden tulee olla laaja-alaisesti lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavia sisältäen myös riittävästi terveyteen liittyviä indikaattoreita. Aloite ja arviot korostavat positiivisten indikaattorien merkitystä ja uutta ajattelua suojaavien asioiden ja riskitekijöiden yhteisvaikutusten indikaattoreista. Samoin kehityksellisen näkökulman sisällyttäminen indikaattoreiden kehittämiseen lisää niiden käyttökelpoisuutta ja luotettavuutta. Akatemia katsoo, että suomalainen kansallinen indikaattorihanke on ajankohtainen ja eurooppalaisen kehityksen kärkituntumassa.

Akatemialle osoitetussa lausuntopyynnössä pyydetään ottamaan huomioon myös NUORA:n tekemä indikaattorityö nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnista. Raporttiluonnoksessa on myös pohdittu indikaattorien mahdollisia aukkokohtia ja kattavuutta. Akatemia pitää tärkeänä näiden kahden indikaattorihankkeen tulosten mahdollisimman joustavaa linkittämistä toisiinsa tutkimuksen kannalta, mutta ehdottaa myös harkittavaksi joidenkin koko elämänkaaren kattavien indikaattorien sisällyttämistä hankkeeseen. Näin voitaisiin luoda pohja jatkokehittelylle, jolloin indikaattorihankkeesta voisi muodostua merkittävä infrastruktuuri paitsi poliittiselle päätöksenteolle, niin myös tieteelliselle tutkimukselle.

Raporttiluonnoksesta ei käy selvästi ilmi minkä tahon ylläpitämäksi ja kehitysvastuulle indikaattorihanke on tulevaisuudessa tarkoitus antaa. Akatemia pitää ensiarvoisen tärkeänä jatkuvuutta ja tiedon vapaata saatavuutta, jolloin tämän mittaluokan infrastruktuurien olemassaolo tulisi turvata vakaalla budjettirahoituksella.

Presidentti Tarja Halonen totesi 4.10.2010 Mannerheimin Lastensuojeluliiton 90-vuotisjuhlassa, että Suomi voisi olla suurvalta YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen käytäntöönpanossa. Kansallinen indikaattorihanke on tärkeä askel tämän hienon ajatuksen toteutumisessa.

11.10.2010

Dnro

Tuula Tamminen

Professori
Puheenjohtaja, Lasten ja nuorten
hyvinvointi ja terveys (SKIDI-KIDS)
-tutkimusohjelma

Jukka Reivinen

Ohjelmapäällikkö
Lasten ja nuorten hyvinvointi
ja terveys (SKIDI-KIDS) -tutkimusohjelma

JAKELU SA / ylijohdaja (tutkimus) Riitta Mustonen
SA / Terveysten tutkimuksen toimikunta
SA / Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta
SA / johtaja Arja Kallio

